

Παγκόσμιο επίκεντρο της «παγωμένης κολύμβησης» ο Χολομώντας: Δύο Ρεκόρ Γκίνες και διεθνής αναγνώριση

- 7

Υποταγμένη Ελλάδα - Δημοκρατία νεκρή

Συνέντευξη της Μαρίας Νεγγρεπόντη - Δελιβόνη στην Βίκυ Μπαϊρακτάρη

- 12 & 13

Καποδίστριας: Χτίζοντας κράτος από το μηδέν - Ο ρόλος της Ρωσίας και οι χαμένες ισορροπίες

Συνέντευξη του Σεργκέι Πιντσούκ - Γαλιάνη στη Βίκυ Μπαϊρακτάρη

- 16, 17, 18

Σκιές στη φροντίδα της τρίτης ηλικίας: σοβαρά ερωτήματα για ιδιωτικά γηροκομεία

- 9

Τα νέα του Επιμελητηρίου

Ψηφιακή Εξωστρέφεια για κάθε Επιχείρηση της Χαλκιδικής: Ανακαλύψτε το epihal.gr

- 11

ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
HALKIDIKO CHAMBER

Μαύρη μέρα για τον Δικέφαλο: Επτά νεκροί οπαδοί σε σφοδρό τροχαίο στο δρόμο για τη Γαλλία

- 6

Γράφει ο
Χρήστος
Δημητριάδης
c.dimitriadis@epiportal.com

Καποδίστριας: Χτίζοντας κράτος από το μηδέν - Ο ρόλος της Ρωσίας και οι χαμένες ισορροπίες

παραδείγματα τραγικών εμφυλίων συγκρούσεων που προκλήθηκαν από εξωτερικούς παράγοντες.

Ο Καποδίστριας, ως εξαιρετικός πολιτικός, αγωνίστηκε για την πραγματική ελληνική κυριαρχία, ισορροπώντας επιδέξια μεταξύ των μεγάλων δυνάμεων. Η σύγχρονη Ρωσία, με τη σειρά της, κατηγορεί συχνά την Ελλάδα ότι «χάνει την υποκειμενικότητά της» και υπέρβαλλικά εξαρτάται από τις ΗΠΑ, κάνοντας παραλληλισμούς, ίσως όχι πάντα ακριβείς, αλλά ενδεικτικούς, με το πώς τα αγγλικά και γαλλικά κόμματα επιδίωκαν να εκτοπίσουν τη ρωσική επιρροή στη δεκαετία του 1830.

Πώς αποτυπώνονται οι ανθρώπινες σχέσεις μέσα στην Εκκλησιαστική Σφαίρα;

Η παραδοσιακή πνευματική γέφυρα μεταξύ των χωρών έχει επίσης παρουσιάσει ένα αξιοσημείωτο ρήγμα. Η αναγνώριση της αυτοκεφαλίας της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Ουκρανίας από το Οικουμενικό Πατριαρχείο (προς το οποίο παραδοσιακά στρέφεται η Αθήνα) έχει προκαλέσει έντονη και βαθιά αντιπαράθεση με τη Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία, χρησιμοποιώντας ως άλλη μια απόδειξη της ψύξης των διμερών σχέσεων.

Εάν στην εποχή του Καποδίστρια οι σχέσεις χτίζονταν με τη δημιουργία μιας νέας Ελλάδας, εμπνέοντας κοινές νίκες, όπως συνέβη στο Ναβαρίνο, τότε σήμερα, δυστυχώς, βρίσκονται σε φάση αποδόμησης των δεσμών με τη Ρωσία που έχουν χτιστεί επί πολλά χρόνια.

Ταυτόχρονα, σε επίπεδο απλής ανθρώπινης επικοινωνίας, παραμένει μια αμοιβαία έλλξη, ενδιαφέρον, και θα έλεγα, νοσταλγία για εποχές πιο στενής αλληλεπίδρασης. Πιστεύω ότι όλοι μας, και πρωτίστως οι εκπαιδευτικοί της κοινωνίας των πολιτών στις χώρες μας, πρέπει να εργαστούμε για την αποκατάσταση, ακόμη και την αναβίωση, ημι-επίσημων επαφών, κυρίως στους τόμους του πολιτισμού και της εκπαίδευσης. Όλες οι συγκρούσεις, όσο οξείες κι αν είναι, τελειώνουν αργά ή γρήγορα. Άλλωστε, ακόμη και η αρχαία Αθήνα, παρά μια αιματηρή, παρατεταμένη αντιπαράθεση, βρήκε κοινό έδαφος με την πολεμοχαρή Σπάρτη.

Αν ζούσε σήμερα, πώς πιστεύετε ότι θα αισθανόταν και πόσο διαφορετική θα ήταν η Ελλάδα;

Το να φανταστούμε πώς θα αισθανόταν ο Καποδίστριας σήμερα και πόσο διαφορετική θα ήταν η Ελλάδα είναι, φυσικά, απόλυτη φαντασία, καθώς είναι αδύνατο να τοποθετήσουμε ρεαλιστικά ένα άτομο σε διαφορετικό ιστορικό πλαίσιο. Ωστόσο, ως προσπάθειά σου να φανταστούμε.

Πιστεύω ότι ως άνθρωπος θα βίωνε ένα πολιτισμικό σοκ βλέποντας πώς έχουν μεταμορφωθεί η Αθήνα και η Ελλάδα στο σύνολό της. Από την άλλη πλευρά, θα τον έκανε αναμφίβολα εντύπωση η δημογραφική εικόνα. Βλέποντας την ποικιλομορφία των εθνικοτήτων στην Αθήνα, θα μπορούσε αστεϊευόμενος να σκεφτεί ότι τα στρατεύματα του Ιμπραήμ Πασά δεν είχαν ποτέ

φύγει από την Πελοπόννησο. Για κάποιον που είχε δει καμένα χωριά, η σύγχρονη ποικιλομορφία θα μπορούσε να φανεί ως αποτέλεσμα μιας «παράδοσης χωρίς μάχη». Η Ελλάδα του ήταν «Ελλάδα για τους Έλληνες», ενωμένη με την πίστη και το αίμα. Η σημερινή είναι ένα ευρωπαϊκό σταυροδρόμι μεταναστευτικών διαδρομών, όπου η εθνική σημαία στέκεται δίπλα σε πινακίδες σε πολλές γλώσσες.

Αν προσπαθούσε να επιστρέψει στην πολιτική, πιθανότατα θα χαρακτηριζόταν αμέσως ως «πράκτορας της Μόσχας» και θα αποκαλούνταν «περιθωριακός», στερημένος βήματος και τύπου. Ως διεθνοστής, θα απογοητευόταν από την άκαμπτη προσκόλληση της Ελλάδας σε ένα κέντρο εξουσίας, καθώς το ιδανικό του ήταν μια ουδέτερη «Ελβετία της Ανατολής».

Ως θρησκευόμενος, πιθανότατα θα βίωνε βαθύ σοκ από την κρίση της Ορθοδοξίας, καθώς η πίστη ήταν το θεμέλιο της ταυτότητάς του.

Ένας ασκητικός εργασιομανής που αγωνιζόταν κατά της διαφθοράς, ο Καποδίστριας θα εξοργιζόταν με το περίπλοκο, γραφειοκρατικό σύστημα της ΕΕ. Ο Καποδίστριας πίστευε στον «δημόσιο έλεγχο» μέσω της εκπαίδευσης και μιας φωτισμένης γραφειοκρατίας. Η «μέτρια ποιότητα» της γραφειοκρατίας που θα παρατηρούσε, όπου οι εθνικές ιδιαιτερότητες σβήνονται υπέρ τυποποιημένων διαδικασιών, θα ήταν η μεγαλύτερη απογοήτευσή του.

Παρά αυτές τις φαντασιώσεις, τα λόγια του ίδιου του Καποδίστρια, που επώθησαν την παραμονή του θανάτου του στον φίλο του Γραβιζή Ευνάρδο, τον χαρακτηρίζουν καλύτερα: «ούτε ο φόβος της ίντρογκα... ούτε η ανησυχία για τις μακρές στήλες κάποιων εφημερίδων μπορούν να με αποτρέψουν από την πορεία που ακολουθώ... οι άνθρωποι κρίνονται όχι από αυτά που λέγονται και γράφονται για αυτούς, αλλά από την μαρτυρία των δικών τους πράξεων. Δυνατός με τέτοια πεποίθηση, έζησα, σύμφωνα με τις αρχές μου, μέχρι το τέλος της ζωής μου και ήμουν ευχαριστημένος με αυτό. Είναι αδύνατο για μένα πλέον να αλλάξω την πορεία δράσης μου: θα κάνω ό, τι πρέπει να κάνω, και τότε ας γίνει ό, τι θέλει να γίνει...»

Από Βίκυ Μπαϊρακάρη

Βιογραφικό

Ο Ζεργκέι Παντσούκ-Γαλάνης είναι ιστορικός, συγγραφέας, απόγονος του Έλληνα εθελοντή της Ελληνικής Λεγεώνας του Αυτοκράτορα Νικόλαου Α' με καταγωγή από τα Ιωάννινα. Το 1993 ο Σ. Γαλάνης αποφοίτησε από το Τμήμα Φιλολογίας και Δημοσιογραφίας του Ρωσικού Κρατικού Πανεπιστημίου Ιμπίανουελ Καντ και το 1998 ολοκλήρωσε μεταπτυχιακές σπουδές στο Ρωσικό Ινστιτούτο Στρατηγικών Σπουδών. Επί του παρόντος ολοκληρώνει τη διτριμική του στη Γενική Ιστορία στο Ινστιτούτο Σλαβικών Σπουδών της Ρωσικής Ακαδημίας Επιστημών (μέχρι το 1997, Ινστιτούτο Σλαβικών και Βαλκανικών Σπουδών). Έως το 2007, ο Σ. Γαλάνης εργάστηκε σε ανώτερες θέσεις σε μεγάλες εταιρικές επιχειρήσεις, εκπαιδεύτηκε στο Institute of Directors (IoD) της Λονδίνου, στη συνέχεια εντάχθηκε στη δημόσια διοίκηση και εργάστηκε στο Υπουργείο Εξωτερικών [...]. Είναι συγγραφέας πολλών επιστημονικών εργασιών και δημοσιεύσεων, μεταξύ των οποίων το βιβλίο «Οι Έλληνες της Ρωσίας: Ο δρόμος προς την αναγέννηση. Δοκίμια για την ιστορία του δημόσιου κινήματος των Ελλήνων της Ρωσίας 1917-2017» και πολλά άλλα.

ΚΑΝΕ ΤΟ ΟΝΕΙΡΟ ΣΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

www.millennium.edu.gr

2373 022 192

- ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ
- ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ
- ΟΜΟΡΦΙΑ & ΕΥΕΤΙΑ
- ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ & ΔΙΟΙΚΗΣΗ
- COMPUTING BUSINESS SCHOOL

Ωστόσο, οι Τούρκοι δεν έπασαν από αυτή την ήττα, όπως πιστεύουν πολλοί απλοί άνθρωποι, ακόμη και ιστορικοί. Το αποφασιστικό χτύπημα στον τουρκικό στρατό δόθηκε από τη Ρωσία κατά τον Ρωσο-Τουρκικό Πόλεμο του 1828-1829. Η έκβασή του ήταν η υπογραφή της Συνθήκης της Αδριανούπολης, βάσει της οποίας η Τουρκία αναγκάστηκε να αναγνωρίσει την αυτονομία της Ελλάδας, και στη συνέχεια, την ανεξαρτησία της. Και στο διπλωματικό «μέτωπο», η Ρωσία, σχεδόν μονομερώς, υπερασπίστηκε τα εθνικά συμφέροντα της Ελλάδας. Έγγραφα από το Αρχείο Εξωτερικής Πολιτικής της Ρωσικής Αυτοκρατορίας δείχνουν ξεκάθαρα ότι οι Άγγλοι και Γάλλοι πράκτορες στην Ελλάδα, ήδη από το 1829, με την υποστήριξη του αγγλικού στόλου και του γαλλικού εκστρατευτικού σώματος, παρεμπόδιζαν ενεργά την επέκταση της ελληνικής κυβέρνησης σε περιοχές που καθαριζόνταν από τουρκικά στρατεύματα. Με αυτόν τον τρόπο, η Αγγλία και η Γαλλία επιδίωκαν να περιορίσουν αποτελεσματικά την εδαφική έκταση του νικηφόρου ελληνικού κράτους.

Είναι γνωστό ότι ακόμη και αργότερα, οι Άγγλοι και οι Γάλλοι παρεμπόδιζαν συστηματικά την επανένωση πολλών ιστορικά ελληνικών περιοχών σε ένα ενιαίο ελληνικό κράτος. Κατόπιν επιμονής των Άγγλων, και με την υποστήριξη των Γάλλων, περιοχές όπως η Κρήτη και οι περιοχές της Ακαρνανίας, της Αιτωλίας και της Θεσσαλίας δεν περιλήφθηκαν στην Ελλάδα το 1830. Τα Επάνησα παρέμειναν υπό βρετανική κατοχή μέχρι το 1864. Το 1878, οι Βρετανοί εκμεταλλεύτηκαν έναν ακόμη Ρωσο-Τουρκικό πόλεμο και μέσω επιδέχιας διπλωματίας, «απέκτησαν» την Κύπρο, απομακρύνοντάς την ουσιαστικά από την τροχιά του ελληνικού κόσμου και εμποδίζοντας την ενοποίησή της σε ένα ενιαίο κράτος. Ωστόσο, η Κύπρος, η πατρίδα των προγόνων της μητέρας του Ιωάννη Καποδίστρια, προοριζόταν από τον πρώτο Κυβερνήτη της Ελλάδας να γίνει μέρος ενός ενωμένου ελληνικού κράτους ήδη από τότε.

Όσον αφορά τη Ρωσία, υποστήριξε πλήρως τις φιλοδοξίες των Ελλήνων για την επανένωση όλων των ελληνικών γαιών σε ένα ενιαίο κράτος. Για παράδειγμα, υπάρχει η οδηγία της ρωσικής κυβέρνησης προς τον διοικητή του ρωσικού στόλου στη Μεσόγειο, Αντιναύαρχο Χένιντεν, να διευκολύνει τις προσπάθειες των Ελλήνων να «επιεκτείνουν τα σύνορά τους προς τα δυτικά, ανατολικά, βόρεια και στο Αρχιπέλαγος όσο είναι απαραίτητα για τη δημιουργία ενός σταθερού και ισχυρού κράτους». Όπως προκύπτει από την αλληλογραφία μεταξύ Καποδίστρια και Νέσκιλροντε, του Ρώσου Υπουργού Εξωτερικών, η ελληνική κυβέρνηση, από την πλευρά της, έθετε επίσης τις κύριες ελπίδες της στη Ρωσία για την επίλυση του ζητήματος του ελληνικού κράτους. Η ρωσική διπλωματία, κατά τις διαπραγματεύσεις των τριών δυνάμεων για το ελληνικό ζήτημα που διεξήχθησαν στο Λονδίνο το 1829 και το 1830, υπερασπιζόταν σταθερά τα ελληνικά εδαφικά συμφέροντα.

Καθώς η Ελλάδα, μαστιζόταν από οκταετή πόλεμο, το ζήτημα της οικονομικής ενίσχυσης της Ελλάδας από τις τρεις δυνάμεις γινόταν ολοένα και πιο οξύ για την ελληνική κυβέρνηση. Οι δυτικές δυνάμεις χρησιμοποιούσαν την οικονομική αδυναμία της Ελλάδας για να ασκούν συνεχή πίεση στην κυβέρνησή της. Η ελληνική κυβέρνηση σκόπευε να εξασφαλίσει μεγάλα δάνεια από τις δυτικές χώρες με τριμερή εγγύηση από τις κυβερνήσεις της Ρωσίας, της Αγγλίας και της Γαλλίας. Μια τέτοια εγγύηση θα εξουδετέρωνε τις επιθυμίες των δυτικών χωρών για οικονομική υποδούλωση της Ελλάδας. Η Ρωσία υποστήριζε επίμονα το αίτημα της Ελλάδας για δάνεια, αλλά οι δυτικές δυνάμεις καθυστέρουσαν σκόπιμα την επίλυση του ζητήματος. Υπό τις επικρατούσες συνθήκες, η ρωσική κυβέρνηση προώρησε στην παροχή σημαντικών πιστώσεων στην Ελλάδα. Η οικονομική βοήθεια που παρείχε η Ρωσία χρησιμοποιήθηκε, όπως αποδεικνύεται από δημοσιευμένα έγγραφα, για την ανέγερση σχολείων, την ενίσχυση μικρών ιδιοκτητών κ.λπ.

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, η οικονομική βοήθεια που έλαβε η ελληνική κυβέρνηση από τη ρωσική κυβέρνηση μεταξύ 1827 και 1830 ανήλθε σε 3,5 εκατομμύρια φράγκα, εκτός από κονδύλια που παρείχε η Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία. Επιπλέον,

αυτό το ποσό δεν περιλαμβάνει την τακτική βοήθεια που παρείχε στον ελληνικό πληθυσμό καθ' όλη τη διάρκεια των πολέμων και στη συνέχεια από Ρώσους διπλωματικούς και προξενικούς πράκτορες.

«Υπάρχουμε αυτή τη στιγμή με την οικονομία των κονδυλίων με την δαπάνη ενός εκατομμυρίου που μου έχει παραχωρηθεί από τον Αυτοκράτορα τον Αύγουστο του 1827. Δεν γνωρίζω τι θα κάνω όταν αυτό το ταμείο στερέψει», έγραψε ο Κόμης Καποδίστριας στον Ρώσο Υπουργό Εξωτερικών το 1829. Αυτό σημαίνει ότι στην πιο κρίσιμη περίοδο του αγώνα του ελληνικού λαού για την ανεξαρτησία, από το 1827 έως το 1829, το ελληνικό κράτος επέζησε αποκλειστικά χάρη στις ρωσικές επιδοτήσεις.

Όπως αποδεικνύεται από τα δημοσιευμένα έγγραφα, η εκτενής και ολοκληρωμένη υποστήριξη από τη Ρωσία συνέβαλε στην ταχεία μετατροπή της Ελλάδας σε ανεξάρτητο κράτος, κάτι που ενίσχυσε περαιτέρω τους παραδοσιακούς δεσμούς φιλίας μεταξύ του ρωσικού και του ελληνικού λαού.

Και τέλος, θα πω ότι η τελευταία επιστολή που άφησε ο Καποδίστριας στο γραφείο του πριν από τον τραγικό θάνατό του στην εκκλησία του Αγίου Σπυριδίου ήταν απευθυνόμενη... στον Ρώσο φιλέλληνα Νικολάι Ραΐκο. Αυτός ο Ρώσος αξιωματικός, για τέσσερα χρόνια, αρνήθηκε να δεχτεί μισθό από την ελληνική κυβέρνηση, ενώ διακούσε το φρούριο της Παλαμίδης, υπηρέτησε ως στρατιωτικός διοικητής Πατρών, κατείχε τη θέση του υπαρχηγού πυροβολικού, και κέρδισε την πλήρη εμπιστοσύνη του πρώτου Κυβερνήτη της Ελλάδας για την «καθαρότητα της καρδιάς του». Παρεμπιπτόντως, λίγοι γνωρίζουν ότι ο Ραΐκο ήταν άμισθος εγγονός της Αυτοκράτειρας Αικατερίνης Β' και του αγαπημένου της Γρηγορίου Ορλώφ...

Γνωρίζοντας τη στάση της Ρωσίας απέναντι στην Ελλάδα κατά την εποχή του Καποδίστρια, πώς θα σχολιάζατε τις τρέχουσες ελληνο-ρωσικές σχέσεις; Υπάρχουν παραλληλισμοί ή διαφορές με εκείνη την περίοδο;

Οι τρέχουσες ελληνο-ρωσικές σχέσεις παρουσιάζουν μια έντονη αντίθεση με τη «χρυσή εποχή» της εποχής Καποδίστρια, όταν η Αγία Πετρούπολη έπαιξε πρωταρχικό ρόλο στην ίδρυση του ελληνικού κράτους. Ενώ στις αρχές του 19ου αιώνα οι δύο χώρες ενώθηκαν από έναν κοινό γεωπολιτικό στόχο - τη δημιουργία μιας ανεξάρτητης Ορθόδοξης Ελλάδας - σήμερα βρίσκονται σε αντίθετες πλευρές ενός σύνθετου και πολυδιάστατου παγκόσμιου χάσματος. Ωστόσο, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι αυτό το χάσμα δεν είναι απαραίτητα τεκτονικό και ανυπέρβλητο. Μεγάλο μέρος της δυναμικής του εξαρτάται από εξωτερικούς παράγοντες στον ταχέως μεταβαλλόμενο κόσμο μας. Επιτρέψτε μου να τονίσω τα βασικά σημεία αυτής της αντίθεσης:

Από «Κύριο Προστάτη» σε «Μη Φιλικό Κράτη». Στο πρώτο μισό του 19ου αιώνα, η Ρωσία δεν ήταν απλώς ένας από τους παίκτες, αλλά ουσιαστικά ο ανεπίσημος ηγέτης του «ρωσικού κόμματος» στην Ελλάδα, με τον ίδιο τον Καποδίστρια να αποτελεί τον κεντρικό συνδετικό κρίκο. Σήμερα, δεδομένης της συμμετοχής της Ελλάδας στο ΝΑΤΟ και την ΕΕ, έχει συμπεριληφθεί επίσημα από τη Ρωσία στη λίστα των «μη φιλικών χωρών». Έτσι, μια θεμελιώδης συμμαχία βασισμένη σε κοινά συμφέροντα έχει αντικατασταθεί από μια βαθιά κρίση εμπιστοσύνης και αμοιβαίας αντίληψης.

Θεσμικές Υποχρεώσεις έναντι Ιστορικο-Πολιτισμικού Κώδικα. Κατά την εποχή του Καποδίστρια, η κοινή Ορθόδοξη πίστη και η βαθιά πολιτισμική συγγένεια αποτέλεσαν ισχυρό θεμέλιο για την εξωτερική πολιτική. Τώρα, φαίνεται, η «Ατλαντική» και «Ευρωπαϊκή» αλληλεγγύη της Ελλάδας, που υπαγορεύεται από θεσμικές υποχρεώσεις, υπερτερεί των ιστορικών και ανθρωπίνων συμπαιδιών. Η επίσημη Αθήνα επιδεικνύει ενεργή υποστήριξη στις κυρώσεις κατά της Ρωσίας και παρέχει στρατιωτική βοήθεια στην Ουκρανία, κάτι που αναμφίβολα αντιλαμβάνεται η Μόσχα ως ένδειξη ιστορικής αγραμψίας. Ενώ δεν αμφισβητώ τη φύση της τρέχουσας σύγκρουσης, η οποία, κατά την άποψή μου, είναι σε μεγάλο βαθμό τεχνητή και επιβεβλημένη από έξω, αξίζει να σημειωθεί ότι η ελληνική ιστορία γνωρίζει επίσης πολλά

Καποδίστριας: Χτίζοντας κράτος από το μηδέν – Ο ρόλος της Ρωσίας και οι χαμένες ισορροπίες

Σε μια εκτενή και αποκαλυπτική συνέντευξη με τον Έλληνα ομογενή ιστορικό συγγραφέα Σεργκέι Πιντσούκ-Γαλάνη, φωτίζονται οι titάνιες προκλήσεις που αντιμετώπισε ο Ιωάννης Καποδίστριας αναλαμβάνοντας μια κατεστραμμένη χώρα χωρίς κράτος, οικονομία και ενιαία εξουσία. Παράλληλα, αναλύεται ο καθοριστικός ρόλος της Ρωσίας στη γέννηση του ελληνικού κράτους, οι συγκρούσεις με τις δυτικές δυνάμεις και οι ιστορικές αντιθέσεις με τις σημερινές ελληνιστικές σχέσεις. Μια συζήτηση που συνδέει το παρελθόν με το παρόν και θέτει κρίσιμα ερωτήματα για την εθνική κυριαρχία και τις διεθνείς ισορροπίες.

Ποια ήταν η μεγαλύτερη πρόκληση που αντιμετώπισε ο Ιωάννης Καποδίστριας ως ο πρώτος Κυβερνήτης της Ελλάδας;

Η κύρια και, ας πούμε, υπαρξιακή πρόκληση για τον Ιωάννη Καποδίστρια, όταν ανέλαβε τα ηνία της Ελλάδας, ήταν η ολοκληρωτική καταστροφή της χώρας. Η Ελλάδα βρισκόταν διαιρεμένη από εμφύλιες συγκρούσεις και εξαντλημένη από τον Εθνικοαπελευθερωτικό Αγώνα. Το κράτος, ως ενότητα, δεν υπήρχε ακόμη. Ήταν μια χαλαρή ένωση ηπειρωτικών και νησιωτικών περιοχών, όπου η εξουσία ασκοούνταν από διάφορες τοπικές ομάδες και «πατριές».

Συνολικά, η διακυβέρνηση του Καποδίστρια σημαδεύτηκε από τρεις θεμελιώδεις δυσκολίες:

Οικονομική Κατάρρευση και Απόλυτη Φτώχεια: Η Ελλάδα ήταν ερειπωμένη, με άδειο θησαυροφυλάκιο. Ο πληθυσμός, δραματικά μειωμένος από τον πόλεμο, μαστιζόταν από την πείνα και τις επιδημίες.

Αντίσταση από τους τοπικούς «Φιλοδάρχες»: Οι παραδοσιακές ελίτ -γιασημένους και εφοβιστές- προσπαθούσαν με σθένος να διατηρήσουν την εξουσία και τα προνόμια τους.

Πίση από τις «Μεγάλες Δυνάμεις»: Ο Καποδίστριας αναγκάστηκε να ισορροπεί διαρκώς μεταξύ των συμφερόντων της Ρωσίας, της Αγγλίας και της Γαλλίας, καθέναν από τους οποίους επιδίωκε να αποκτήσει επιρροή στο νεοσύστατο κράτος.

Όταν ο Καποδίστριας πάτησε το πόδι του στην Ελλάδα, βρέθηκε αντιμετώπιος με μια πραγματικότητα όπου το κράτος πρακτικά δεν διέθετε δημόσιο ταμείο. Υπήρχε ένας λεγόμενος «υποθετικός προϋπολογισμός»:

Τα έσοδα της κατεστραμμένης χώρας μετά βίας έφταναν τα πέντε εκατομμύρια φράγκα ετησίως, ενώ τα έξοδα -βασίζόμενα σε στοιχεία της Ελεγκτικής Επιτροπής- άγγιζαν τα εννέα εκατομμύρια φράγκα. Οι επιδοτήσεις που παρέχον η Ρωσία και η Γαλλία στην Ελλάδα δεν ξεπερνούσαν τις πεντακάσιες χιλιάδες φράγκα μηνιαίως, και ακόμη κι αυτό, η εκταμίευσή τους ήταν εξαιρετικά ασταθής.

Τα φορολογικά έσοδα της Ελλάδας (μαζί με τα έσοδα από δασμούς κλπ) κάλυπταν μόλις λίγο παραπάνω από το ένα τρίτο των εξόδων για τη συντήρηση του κρατικού μηχανισμού, του στρατού και του ναυτικού. Ένα αποτελεσματικό σύστημα άμεσης φορολόγησης απουσίαζε, κάτι που εμπόδιζε την είσπραξη εγχώριων εσόδων. Στην Ελλάδα, όλοι ήθελαν να λαμβάνουν, κανείς να μην δίνει. Όπως σημείωναν οι ελεγκτές του Καποδίστρια στην έκθεσή τους προς την Εθνοσυνέλευση της Τροιζήνας το 1827: «Οι τοπικές κοινότητες υπερηφανεύονται ότι η περιοχή τους ουδέποτε πλήρωσε φόρους και ουδέποτε θα επιτρέψει την επιβολή γενικής φορολογίας».

Τον Ιανουάριο του 1828, η νέα κυβέρνηση του Καποδίστρια βρέθηκε αντιμετώπιση με την ανάγκη αποπληρωμής εξωτερικών χρεών ύψους 2.800.000 λιρών, ή 71,4 εκατομμυρίων φράγκων. Αυτό αφορούσε τα λεγόμενα «Λονδρέζικα δάνεια» του 1824-1825, τα οποία η Ελλάδα έλαβε υπό εξαιρετικά δυσμενείς όρους

(λιγότερο από το ήμισυ του ονομαστικού ποσού έφτασε στην πραγματικότητα στη χώρα), καθιστώντας τα ένα βαρύτατο φορτίο για τη διοίκηση του Καποδίστρια. Το ποσό αυτό ήταν επτά φορές μεγαλύτερο από τον ετήσιο προϋπολογισμό της Ελλάδας στα τέλη της δεκαετίας του 1820. Το ερώτημα της πληρωμής τόκων ύψους 1,5 εκατομμυρίων φράγκων για αυτό το δάνειο, καθιστούσε την κατάσταση ακόμη πιο δραματική.

Επιπλέον, το πρόβλημα του εσωτερικού χρέους διαγκωνόταν – ένα επιπλέον ποσό περίπου 30 εκατομμυρίων φράγκων.

Πώς θα μπορούσε να επιβιώσει κανείς σε μια τέτοια κατάσταση; Πώς θα μπορούσε να αποφύγει την απόγνωση, να τα παρατήσει όλα και να αποσυρθεί στην ήρεμη και γαλήνια Ελβετία, Αδωνάτι να το συλλάβω...

Πάνω σε όλα αυτά, υπήρχαν διάχυτες ίντριγκες, ανομία, πλαστές εγγγραφές και διαφθορά.

Στρατιωτικοί διοικητές και «καπεταναίοι» απαιτούσαν χρήματα για τη συντήρηση ενός στρατού 35.000 ανδρών, ενώ ένας έλεγχος που διενεργήθηκε από υφισταμένους του Καποδίστρια αποκάλυψε ότι στην πραγματικότητα δεν υπήρχαν περισσότεροι από 15.000...

Όπως έγραφε ο ίδιος ο Καποδίστριας στον φίλο του, τον Ελβετό τραπεζίτη και φιλέλληνα Ευνάρδο, το 1831: «Η Ελλάδα βρίσκεται στον 12ο ή 13ο αιώνα... Η κυβέρνηση πρέπει να την φέρει στον τρέχοντα αιώνα».

Η αποστολή του ήταν να δημιουργήσει ένα κεντρικό κράτος ουσιαστικά από το μηδέν, εν μέσω καλλοσιάλων οικονομικών και πολιτικών εμποδίων. Ο Καποδίστριας ουσιαστικά έχτιζε την Ελλάδα από τα θεμέλια, εμπλεκόμενος σε έναν titάνιο αγώνα ενάντια σε τεράστιες οικονομικές και πολιτικές δυσκολίες.

Σεργκέι, ποια ήταν η στάση και η πολιτική της Ρωσίας προς την Ελλάδα κατά την εποχή του Καποδίστρια; Υποστήριξε ενεργά την ανεξαρτησία της, ή υπήρχαν επίσης περιορισμοί και συμφέροντα που επηρέασαν τις σχέσεις τους;

Κατά την εποχή του Ιωάννη Καποδίστρια (δεκαετία 1820 - αρχές 1830), η πολιτική της Ρωσίας προς την Ελλάδα ήταν διπλή: η χώρα λειτουργούσε ως κύριος εγγυητής της ελληνικής ελευθερίας, αλλά οι ενέργειές της περιορίζονταν από την προσήλωση στη μοναρχική νομιμότητα και τα συμφέροντα στο πλαίσιο του «Συστήματος των Ευρωπαϊκών Δυνάμεων». Ωστόσο, η Ρωσία, ανεξάρτητα από το τι λέει κανείς, έπαιξε κρίσιμο ρόλο στην επίτευξη της ελευθερίας και της ανεξαρτησίας της Ελλάδας. Ανά τους αιώνες, η Ρωσία έχει επανειλημμένα επιδείξει αυτά τα παραδείγματα εκκλησιαστικού κρατικού αλτρουισμού, ασυνήθιστα για άλλα έθνη. Δεν υπάρχει άλλος τρόπος να περιγραφεί αυτό το φαινόμενο, καθώς η Ρωσία δεν αποκόμισε ιδιαίτερα οφέλη ή προνόμια από την ανεξαρτησία της Ελλάδας.

Επιτρέψτε μου να υπενθυμίσω στους αναγνώστες. Το 1828, η Ρωσία ήταν ακριβώς αυτή που πρώτο-θεμελίωσε επίσημες διπλωματικές σχέσεις με την Ελλάδα. Η κορύφωση ήταν η καταστροφή του τουρκο-αιγυπτιακού στόλου στη Ναυμαχία του Ναβαρίνου (1827) από έναν συμμαχικό απόσπασμα, όπου τα ρωσικά πλοία έπαιξαν καθοριστικό ρόλο.

